

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 6287 від 05.11.2021
Народні депутати України
М. Потураєв та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання розвитку українського книговидавання і книгорозповсюдження»

У законопроекті пропонується внести зміни та доповнення до законів України «Про видавничу справу» та «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» з метою «стимулювання розвитку українського книжкового ринку як важливого фактору гуманітарного розвитку та національної безпеки» (п. 1 пояснювальної записки). Зазначене передбачається досягнути: запровадивши на законодавчому рівні підтримку Українським інститутом книги розповсюджувачів видавничої продукції шляхом надання їм державної субсидії для відшкодування витрат на найм (оренду) нерухомого майна, що використовується суб'єктом видавничої справи як спеціалізований магазин для торгівлі книгами; встановивши вимоги до розповсюджувача книговидавничої продукції для отримання такої державної субсидії; передбачивши надання громадянам України натуральної допомоги у вигляді сертифіката на придбання книг на визначену законопроектом суму та ін.

Законопроект на момент підготовки висновку не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX.

Головне управління, проаналізувавши законопроект, висловлює такі зауваження до його положень.

1. Насамперед, доцільно зазначити, що порушені у законопроекті питання частково вже врегульовані у чинному законодавстві. Зокрема, відповідно до ч. 2 ст. 15 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» державні видавництва і підприємства книгорозповсюдження, а також вітчизняні видавництва та підприємства книгорозповсюдження, що забезпечують підготовку, випуск та (чи) розповсюдження не менш як 50 відсотків книжкової продукції державною мовою, мають право на отримання в оренду державного та

комунального майна без проведення аукціону. Крім того, у Методиці розрахунку орендної плати за державне майно, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 630, встановлена *орендна ставка у розмірі 4 відсотки* для державних видавництв і підприємств книгорозповсюдження, а також для вітчизняних видавництв та підприємства книгорозповсюдження, що забезпечують підготовку, випуск та (або) розповсюдження не менш як 50 відсотків книжкової продукції державною мовою (за винятком видань рекламного та еротичного характеру) (п. п. 6 і 7 додатку 1 до цієї Методики).

Також ч. 2 ст. 8 Закону України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» після внесення змін Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19» від 16.07.2020 № 692-IX, вже передбачає, що Український інститут книги на підставі делегованих повноважень здійснює функції, в тому числі, щодо реалізації програми надання *щорічної* натуральної допомоги у вигляді *сертифіката на придбання книг учням закладів загальної середньої освіти*. Пунктом 186 Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534, заплановано, зокрема, «виконання Українським інститутом книги програми надання щорічної натуральної допомоги – сертифіката на придбання книг учням закладів загальної середньої освіти» зі строком її здійснення на 2021-2022 рр.

Враховуючи мету законопроекту, розширення механізмів підтримки книговидавничої справи виглядає конструктивним. Адже згідно звіту за результатами всеукраїнського соціологічного дослідження «Читання в контексті медіаспоживання та життєконструювання», проведеного на замовлення Українського інституту книги в 2020 році, лише 8 % дорослих і 13% дітей щоденно читають книжки¹. Разом з тим, досягнення більш високих показників читання населення пов'язано загалом, не тільки зі стимулюванням розвитку українського книговидання і книгорозповсюдження, але й з іншими чинниками (соціальними, економічними, культурологічними, пізнавальними, мотиваційними тощо).

2. Викликають зауваження деякі пропозиції нової ст. 8-2, якою пропонується доповнити Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» (далі – Закон).

2.1. Припис ч. 14, згідно з яким «держава гарантує, що надання державної субсидії здійснюватиметься у повному обсязі за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті», на наш погляд, не повною мірою відповідає принципу правової визначеності, адже з пропонованого формулювання неможливо встановити, в якому обсязі надається відповідна державна субсидія – у повному

¹ URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1KCC8ZkOAXTWInqRTRchHzpVzUhKtxSf5>

обсязі, чи лише в межах коштів, передбачених у державному бюджеті на вказані цілі. Принагідно зауважимо, що відповідно до ч. 2 ст. 95 Конституції України «виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків».

2.2. Викликає застереження формулювання останньої частини цієї статті, яким передбачено, що «у випадку, якщо буде виявлено, що розповсюджувачем книговидавничої продукції отримано державну субсидію ... на підставі інформації та (або) документів, які не відповідають дійсності, надані на відповідний магазин кошти державної субсидії за відповідний квартал *стягуються в дохід Державного бюджету України ...*». Адже за змістом норми йдеться не стільки про *стягнення* відповідних коштів, що, скоріш, має примусовий характер, скільки про *повернення* незаконно отриманої відповідної державної субсидії.

Принагідно також зауважимо, що проект не містить завершеного механізму повернення відповідної субсидії, зокрема, у разі добровільного невиконання відповідного рішення про повернення коштів.

3. За змістом положень нової ч. 2 ст. 8-3 Закону «сертифікат на придбання книг видається у таких випадках: при видачі свідоцтва про народження; при отриманні громадянином України, який досяг 14-річного віку, паспорта громадянина України», чим, по суті, визначається можливість отримання громадянином України сертифіката *двічі* за життя.

При цьому, змінами, які пропонується внести до ч. 2 ст. 8 Закону, якою визначені функції Українського інституту книги та однією з яких є «реалізація програми надання щорічної натуральної допомоги у вигляді сертифіката на придбання книг учням закладів загальної середньої освіти», передбачається виключити слова «*учням закладів загальної середньої освіти*». У зв'язку із зазначеним, звертаємо увагу на те, що положення нової редакції ч. 2 ст. 8 Закону («реалізація програми надання *щорічної* натуральної допомоги у вигляді сертифіката на придбання книг») не в повній мірі узгоджується з новелами ч. 2 ст. 8-3 Закону в частині періодичності видачі сертифікатів.

4. Законопроект містить редакційні та технічні недоліки.

4.1. Виглядає невдало сформульованим визначення терміну «державна субсидія», яке визначається як «*державна субсидія, яка надається ...*» (доповнення ст. 1 Закону).

4.2. Запропонована редакція ст. 8-2 Закону виглядає громіздкою, перенасиченою регулятивними приписами, що не властиво для текстів законів, які регулюють найважливіші суспільні відносини, призводить не лише до ускладнень під час внесення до них наступних змін, але й у процесі їх застосування.

4.3. Звертаємо увагу на деякі неточності в тексті нової ст. 8-2 Закону щодо посилання на частини цієї ж статті. Так, положенням ч. 3 визначено, що «для отримання свідоцтва про відповідність розповсюджувач книговидавничої продукції подає до Українського інституту книги заяву із зобов'язанням

дотримуватися у відповідному спеціалізованому магазині для торгівлі книгами упродовж строку дії свідоцтва про відповідність *вимог частини третьої цієї статті*», однак зазначена ч. 3 не містить таких вимог. Так само й у ч. 6 цієї статті йдеться про «документи, визначені *частиною п'ятою* цієї статті», яка не містить переліку таких документів.

4.4. При викладенні ч. 9 ст. 5 Закону України «Про видавничу справу» у новій редакції, частина тексту цієї норми стає ч. 10, про що у проекті не зазначається.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: Н. Лебедь, І. Бондур, Н. Пархоменко

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЇВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000008BF77900E1514902
Дійсний до: 28.05.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/372402 від 30.11.2021

730104